

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2017

tijdvak 1

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 65 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.
- Indien in een antwoord 'voorbeeld van een juist antwoord' staat, bevat het antwoord **voorbeelden** van juiste antwoorden. Het is **geen** opsomming van alle denkbare juiste antwoorden.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Staatsinrichting van Nederland

1 C

Vraag	Antwoord	Scores
2	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de minister op basis van de Grondwet van 1848 gelijk heeft, want hij is ministerieel verantwoordelijk (voor de koning) / de koning is onschendbaar (of een omschrijving hiervan).</p> <p><i>Opmerking</i> Alleen als na een juiste keuze een juist argument volgt, mag 1 scorepunt worden toegekend.</p>	
3	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • betrouwbaar, want de journalist is een ooggetuige / een tijdgenoot / bij het congres aanwezig 1 • onbetrouwbaar, want de journalist geeft (als journalist van een protestantse krant/als tegenstander van de socialisten) een gekleurd verslag van de bijeenkomst / hij bekijkt het vanuit zijn eigen (protestantse) perspectief 1 	
4	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij wens 1 past ook groep d (= socialisten) 1 • Bij wens 2 past ook groep c (= protestanten) 1 	
5	<p>maximumscore 1</p> <p>volgens het districtenstelsel</p>	
6	<p>E</p>	
7	<p>A</p>	
8	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:</p> <p>Ik vind een monarchie een betere staatsvorm, omdat de koning als staatshoofd een symbolische/bindende factor is / zorgt voor stabiliteit/continuïteit in de politiek / politiek (officieel) neutraal is/boven de partijen staat.</p> <p>of</p> <p>Ik vind een republiek een betere staatsvorm, omdat de president als staatshoofd democratisch gekozen is / niet via erfopvolging staatshoofd geworden is/de kwaliteit van een staatshoofd niet bepaald wordt door geboorte / een republiek beter past bij moderne politieke verhoudingen.</p> <p><i>Opmerking</i> Alleen als na een keuze voor een staatsvorm een passend inhoudelijk politiek argument volgt, mag 1 scorepunt worden toegekend.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
9	D	
10	C	
11	maximumscore 2 zin 1 = interpellatie zin 2 = beide Kamers hebben zin 3 = controlerende	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
12	B	
13	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de coalitie geen meerderheid heeft in de Eerste Kamer (waardoor het van te voren niet zeker is dat een wetsvoorstel aangenomen wordt).	
14	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:	
	• verandering: de invoering van algemeen kiesrecht/vrouwenkiesrecht	1
	• deze verandering maakte de invloed van de burgers groter, omdat het aantal mensen dat invloed kreeg op het politieke proces daardoor toenam	1
	of	
	• verandering: de invoering van rechtstreekse verkiezingen (op lokaal/regionaal/landelijk niveau)	1
	• deze verandering maakte de invloed van de burgers groter, omdat de burgers hun eigen vertegenwoordigers konden kiezen	1
	of	
	• verandering: de verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd/de leeftijd waarop mag worden gestemd	1
	• deze verandering maakte de invloed van de burgers groter, omdat meer mensen invloed kregen op het politieke proces	1
	of	
	• verandering: de mogelijkheid van een (raadplegend) referendum	1
	• deze verandering maakte de invloed van de burgers groter, omdat iedereen zich dan direct over een politieke kwestie kan/mag uitspreken	1

Historisch overzicht vanaf 1900

15 maximumscore 2

Bij de Centralen hoorden 3, 4 en 6.

Bij de Geallieerden hoorden 1, 2 en 5.

indien zes antwoorden juist

2

indien vijf of vier antwoorden juist

1

indien minder dan vier antwoorden juist

0

16 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Veel Duitsers waren enthousiast om oorlog te voeren, omdat het **nationalisme** ervoor gezorgd had dat ze trots waren (geworden) op hun eigen land. Die trots bleek ook uit het **militarisme**, zoals een sterk Duits leger en het militaire aanvalsplan/Von Schlieffenplan. Het enthousiasme en het zelfbewustzijn om ten strijde te trekken werden versterkt door het vormen van een **bondgenootschap** met andere landen, waardoor de bevolking verwachtte/erop vertrouwde dat Duitsland de oorlog snel zou winnen.

indien drie begrippen juist gebruikt

2

indien twee begrippen juist gebruikt

1

indien minder dan twee begrippen juist gebruikt

0

Opmerking

Er mogen alleen scorepunten worden toegekend, als de begrippen in een juiste onderlinge samenhang en betekenis worden gebruikt.

17 maximumscore 2

Eerst 5, dan 3, daarna 1, vervolgens 4 en ten slotte 2.

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, mag 1 scorepunt worden toegekend.

18 maximumscore 2

• reden 1

1

• reden 3

1

19 maximumscore 2

• begrip 2 (= gelijkschakeling)

1

• begrip 3 (= indoctrinatie)

1

20 D

Vraag	Antwoord	Scores
21	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • het nationaal-socialisme en het communisme • Het verdrag wekte verbazing, omdat Hitler het communisme wilde bestrijden / gebiedsuitbreiding/Lebensraum/Drang nach Osten wilde 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p><i>Opmerking</i> <i>Alleen als bij het eerste antwoord zowel het nationaal-socialisme als het communisme genoemd zijn, mag 1 scorepunt worden toegekend.</i></p>	
22	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de Nederlander (min of meer) vrij was/niet verbleef in (Jappen)kampen (terwijl de meeste Nederlanders niet vrij waren/buiten de maatschappij waren geplaatst/in (Jappen)kampen verbleven/krijgsgevangen waren).</p>	
23	C	
24	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de enorme hoeveelheid schoenen op de foto een symbool geworden is van de omvang van het aantal (Joodse) slachtoffers (in Auschwitz).</p>	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Alleen als de relatie tussen de schoenen en de vele slachtoffers wordt gelegd, mag 1 scorepunt worden toegekend.</i></p>	
25	<p>maximumscore 2</p> <p>Eerst afbeelding 5, dan 3, daarna 2, vervolgens 4 en ten slotte 1.</p>	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, mag 1 scorepunt worden toegekend.</i></p>	
26	C	
27	<p>maximumscore 1</p> <p>(David) Ben-Goerion</p>	
28	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat Herzl (als grondlegger van het zionisme) als politiek doel het stichten van een eigen Joodse staat voor ogen had.</p>	
29	A	
30	B	

Vraag	Antwoord	Scores
31	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sommige Nederlanders vinden het goed dat dit monument er is, want de militairen probeerden rust en orde te brengen/de bevolking te beschermen / vochten in dienst van Nederland/deden hun plicht / waren niet verantwoordelijk voor het politieke beleid van Nederland • Andere Nederlanders vinden het niet goed dat dit monument er is, want Nederlandse militairen hebben/Nederland heeft daar veel Indonesiërs vermoord/veel geweld gebruikt / Nederland was een bezetter/onderdrukker/kolonisator / er was sprake van oorlog (niet van politieke acties) / het monument heeft een te sterk militaristisch karakter / er zouden ook burgerslachtoffers herdacht moeten worden 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Alleen als per antwoord een bijpassend historisch argument wordt gegeven, mogen scorepunten worden toegekend.</i></p>	
32	A	
33	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bondgenootschap is de NAVO • De vijand is de Sovjet-Unie/het Oostblok/het Warschaupact/het communisme 	<p>1</p> <p>1</p>
34	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De prent geeft een juist beeld van de Zesdaagse Oorlog, omdat Israël de oorlog (overtuigend) heeft gewonnen (en ook als overwinnaar wordt afbeeld) / als eerste aanviel/rake klappen uitdeelde / meerdere tegenstanders had/van verschillende kanten werd aangevallen • De prent geeft een onjuist beeld van de Zesdaagse Oorlog, omdat het lijkt alsof de Arabische landen definitief werden uitgeschakeld / de Arabische landen niet alleen slachtoffers (zoals het lijkt in de tekening), maar ook aanvallers waren / er meer dan de drie afgebeelde landen meededen aan de oorlog 	<p>1</p> <p>1</p>
35	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De oproep in de prent is mogelijk gemaakt dankzij de Eerste Feministische Golf, omdat die beweging streed voor (passief) kiesrecht voor vrouwen (en dat is hier al bereikt) • De prent past bij de doelen van de Tweede Feministische Golf, omdat die beweging streed voor een meer gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de politiek / meer actieve vrouwen in de politiek (die gebruikmaken van hun actieve of passieve kiesrecht) 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
36	B	
37	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om de val van de Berlijnse Muur / de ineenstorting van de Sovjet-Unie / het einde van de Koude Oorlog.	
38	A	
39	maximumscore 2 Afbeelding 1 hoort bij periode b (= 1930-1945). Afbeelding 2 hoort bij periode a (= 1900-1920). Afbeelding 3 hoort bij periode d (= 1980-2000). Afbeelding 4 hoort bij periode c (= 1950-1970). Afbeelding 5 hoort bij periode a (= 1900-1920).	
	indien vijf antwoorden juist	2
	indien vier of drie antwoorden juist	1
	indien minder dan drie antwoorden juist	0
40	C	
41	C	
42	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van economische redenen zijn (één van de volgende): 1 <ul style="list-style-type: none"> – (Internationale) handel is makkelijker/goedkoper geworden (of een voorbeeld daarvan). – Het betalingsverkeer is makkelijk(er) voor inwoners binnen de EU / één betaalmiddel. – Prijzen kunnen beter met elkaar vergeleken worden. – Er komt een einde aan schommelende wisselkoersen. – Er ontstaat een betere concurrentiepositie ten opzichte van landen als de Verenigde Staten en Japan. • Voorbeelden van politieke redenen zijn (één van de volgende): 1 <ul style="list-style-type: none"> – Er is een intensieve(re) samenwerking/integratie tussen EU-landen. – De eenheid van de EU wordt meer benadrukt (dan de verdeeldheid). – Het is een symbool van Europese identiteit (geworden). – Het is voor enkele landen, zoals Frankrijk en Nederland, 'wisselgeld' voor de Duitse eenheid. – Het zorgt ervoor dat Duitsland niet in haar eentje politieke beslissingen gaat nemen / het houdt Duitsland weg van een 'Alleingang'. 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

43 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

gebeurtenis 1 (= de moord in 1914 op kroonprins Frans Ferdinand);
 een politiek besluit: mobilisatie van het leger / handhaven neutraliteit
 of

gebeurtenis 2 (= de beurskrach van 1929 op Wallstreet);
 een politiek besluit: invoeren van aanpassingspolitiek / stempelen /
 werkverschaffingsprojecten / late devaluatie van de gulden
 of

gebeurtenis 3 (= de Duitse inval in 1940 in Nederland, België, Luxemburg
 en Frankrijk);

een politiek besluit: capitulatie / vlucht van koningin Wilhelmina / regering
 in ballingschap / einde neutraliteit/toenadering tot de geallieerden
 of

gebeurtenis 4 (= de aanslag op de Twin Towers op 11 september 2001);
 een politiek besluit: meedoen aan de strijd tegen terrorisme
 (in NAVO-verband), zoals de inzet van troepen in Afghanistan

Opmerking

*Alleen als na een keuze een juist politiek besluit volgt, mag 1 scorepunt
 worden toegekend.*

44 maximumscore 3

Gebeurtenis 1 speelt zich af in periode b (= 1925-1950).

Gebeurtenis 2 speelt zich af in periode c (= 1950-1975).

Gebeurtenis 3 speelt zich af in periode c (= 1950-1975).

Gebeurtenis 4 speelt zich af in periode d (= 1975-2000).

Gebeurtenis 5 speelt zich af in periode b (= 1925-1950).

Gebeurtenis 6 speelt zich af in periode a (= 1900-1925).

indien zes antwoorden juist	3
indien vijf of vier antwoorden juist	2
indien drie antwoorden juist	1
indien minder dan drie antwoorden juist	0

45 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Begrip 1 (= multiculturele samenleving) past bij het persbericht, omdat het bericht gaat over verschillen tussen culturen/religies onder de Nederlandse bevolking / niet-westerse allochtonen 1
- Begrip 2 (= secularisatie) past bij het persbericht, omdat de kerk een steeds minder belangrijke rol speelt in het leven van veel mensen 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 23 mei.

Ook na 23 mei kunt u nog tot 14 juni gegevens voor Cito accorderen. Alle gegevens die vóór 14 juni zijn geaccordeerd, worden meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in de webbased versie van Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

bron 1	naar: D. van der Meulen, Koning Willem III, 1817-1890, Amsterdam 2013, pag. 473.
bron 2	naar: De Standaard, 03-08-1896
bron 3	naar: http://www.verkiezingsuitslagen.nl/Voor1918/Verkiezingsuitslagen.aspx?
bron 4	naar: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen=Interpellatievragen
bron 5	naar: http://www.parlement.com/id/vj47glycfix9/kabinet_rutte_ii_2012_heden
bron 6	eigen beheer Cito/CvTE
bron 7	naar: http://www.historischnieuwsblad.nl/nl/artikel/31057/de-oktoberrevolutie-een-ordinaire-staatsgreep.html
bron 8	naar: http://germanhistorydocs.ghi-dc.org/sub_document.cfm?document_id=1564
bron 9	naar: Fitzpatrick, Everyday Stalinism, Ordinary Life in Extraordinary Times: Soviet Russia in the 1930's, Oxford University Press 1999, pag. 215.
bron 10	naar: L.F. Jansen, In deze halve gevangenis. Dagboek van mr. dr. L.F. Jansen, Batavia/Djakarta 1942-1945, Franeker 1988, pag. 133, 295, en 296-297.
bron 11	http://www.tweedewereldoorlog.nl/100voorwerpen/voorwerp/treinbord-westerbork-auschwitz/
bron 12	https://stevenglassman.files.wordpress.com/2014/07/auschwitz-8.jpg

- bron 13 afbeelding 1: http://cdn.theatlantic.com/assets/media/img/photo/2011/10/world-war-ii-the-fall-of-nazi-germany/w30_50425086/main_1200.jpg?GE2DEMBVGE4TANBSFYA
 afbeelding 2: <http://www.theatlantic.com/photo/2011/07/world-war-ii-axis-invasions-and-the-fall-of-france/100098/#img42>
 afbeelding 3: http://cdn.theatlantic.com/assets/media/img/photo/2011/06/world-war-ii-the-invasion-of-poland-and-the-winter/w23_91005017/main_1200.jpg?GE2DEMBVGIYDMNRFYFA
 afbeelding 4: <http://www.theatlantic.com/photo/2011/07/world-war-ii-operation-barbarossa/100112/#img19>
 afbeelding 5: <http://www.n-tv.de/politik/Viele-Deutsche-wollten-Hitler-article10023856.html>
- bron 14 <http://qz.com/480309/bombays-little-known-role-in-indias-independence-movement/http://qz.com/480309/bombays-little-known-role-in-indias-independence-movement/>
- bron 15 <http://www.npogeschiedenis.nl/nieuws/2000/mei/Zestig-jaar-Isra-I-De-transformatie-van-Palestina-tot-Isra-I.html>
- bron 16 naar: J. Isaacs, Cold War For 45 years the World held its breath, Londen 1998, pag. 78.
- bron 17 naar: H.W. van den Doel, Het rijk van Insulinde. Opkomst en ondergang van een Nederlandse kolonie, Amsterdam 1996, pag. 288.
- bron 18 J. Isaacs, Cold War For 45 years the World held its breath, Londen 1998, pag. 80.
- bron 19 U. Neumann (e.a.), Wüstensand im Weltgetriebe, Nahostkrise in der Karikatur der Welpresse, München 1967, pag. 20.
- bron 20 <http://www.geheugenvannederland.nl/?/nl/items/IIAV01:104001443>
- bron 21 Wiaz, La défaite a dépassé toutes nos esperances, Parijs 1978, pag. 84-85.
- bron 22 naar: <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/33B45558-E978-4B17-B14A-59A429EF760D/0/deopkomstvannieuwemilitairesupermachten2015.pdf>
- bron 23 afbeelding 1: <http://www.geheugenvannederland.nl/?/nl/items/SFA03:SFA022807679>
 afbeelding 2: <http://geheugenvannederland.nl/?/nl/items/SFA03:SFA022823121>
 afbeelding 3: <http://www.roeldijkstra.nl/img/foto/OOR10.jpg>
 afbeelding 4: http://assets.nydailynews.com/polopoly_fs/1.1182238!/img/httpImage/image.jpg_gen/derivatives/gallery_1200/peace-marchers-new-york-city-cuban-missile-crisis-1962.jpg
 afbeelding 5: Spiegel Geschichte, 2014, pag. 35.
- bron 24 eigen beheer Cito/CvTE
- bron 25 naar: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/allochtonen/publicaties/artikelen/archief/2015/aandeel-religieuzen-verder-gedaald-behalve-bij-niet-westerse-allochtonen-en-ouderen.htm>